

《藏文历史著作文选》第一集

词语注释及译文

中央民族学院民语系藏语文教研室

1979年12月

说 明

这本材料是《藏文历史著作文选》第一集的词语注释和汉文译文，作为学习该文选的辅助资料，并供研究藏族历史的同志参考。

第一集节选的三段藏文，是反映七至八世纪吐蕃的历史概貌的。第一段是选自敦煌手卷中的长达一百多年的编年史，虽然简略，但推测是八九世纪所写，因而较真实，许多重大事件，特别是唐蕃之间的交往都有反映，有不少与汉文史料所记相吻合，是研究藏族古代史的重要资料。第三段是选自《贤者喜宴》三卷中关于松赞岗布时期政治制度的一段，虽然有少量传说，但论述吐蕃王朝的政治体制、军事组织、法律等非常详尽，为其他藏文史籍所少见，对于研究吐蕃奴隶制社会有重要参考价值，并且对研究敦煌手卷编年史的古藏文有很大参考价值，如“编年史”中的 ཆད། གཞུང་། འཇམ་མེད་ལ། 等词，在这段节选里都有详细的解释，有的与汉文史料可以互相印证，如关于官制和告身的记载。第二段是选自《新红史》中有关松赞岗布的一段，与其他藏文史书对于松赞岗布的记载大同小异，几乎是《贤者喜宴》有关段落的缩写，因其文字简明，篇幅短，选在这里，可以与其他史料参照学习。

为了力求真实反映当时的历史面貌，在注释“编年史”词语和翻译时，逐年同汉文史料（新旧唐书·资治通鉴等）做了对照。通过对照，有利于对“编年史”中古词语的理解。例如737、762两年记事中，出现过 ཆད་མེད་འཇམ་མེད་ལ། (ཆེད།) 这一词组，ཆད་མེད་ 通常作“政治”讲，在这两条中就解释不通，对照了汉文史料，才理解 ཆད་མེད་ 在这里是“信约，信义”的意思，ཆད་མེད་འཇམ་མེད་ལ། (ཆེད།) 即“毁约”或“背信弃义”。又如747年记 བྱ་མ་དང་ཆོག་ལྟར་དུ། ，从上下文看，施事主语不十分明确，对照新唐书西域传，就明白这是指唐军灭·

小勃律等，施动者是唐军。特别是注释从汉语中译音的人名地名时，通过对照，可以减少牛头不对马嘴的情况。本材料对这部分人名地名，除了通过历史事件的对照进行考订外，还依据罗常培在《唐五代西北方音》中归纳的汉藏译音对应规律从语音上进行了考订。对于汉文史料中出现过的人名地名，译文中尽量用汉文史料中的名称。

对于藏族地区的古地名，也有一部分考订出了相应的今地名（有的只能说是推测），但多数地名不明其地望。

有些词语的解释把握还不大，如 ཐུག་མཁུ་མཁུ་མཁུ་མཁུ་ 等的确切含义。又如 ཡུ་ཁྱུ་ 似为官名，但不明其职责；མངའ་ 似为地方行政区划的某一级，但其管辖范围和权限有多大，还缺少材料进一步说明。类似这样的问题，有待以后进一步研究解决。

译文中的人名、地名、族名都在下面划横线表示，括弧内的词语是翻译时根据连接上下文的需要补充的，有的是译者的注释。因另有词语注释，译文中的多数词语就不加注了。

这本词语注释是在洛桑赤列老师指导下完成的。“编年史”中的古词语，特别是一些出现频率较高的重要词语，如 རྩེ་རྩེ་རྩེ་རྩེ་རྩེ་ 如果没有洛桑赤列老师的启发和帮助，将是很难理解的。洛桑赤列老师对大部分藏文注释作过审订和修改。徐盛同志审阅过全稿。在此，谨向他们表示衷心的感谢！

由于古藏文水平低，历史知识缺乏，注释不一定准确，译文也不一定恰当，可能谬误不少，希望同志们提出宝贵意见！

目 录

一、《敦煌吐蕃历史文书》编年史词语注释及部分人 名地名考.....	1
二、《新红史》节选词语注释.....	8 9
三、《贤者喜宴》节选词语注释.....	9 5
四、《敦煌吐蕃历史文书》编年史译文.....	1 1 8
五、《新红史》节选译文.....	1 3 7
六、《贤者喜宴》节选译文.....	1 3 9

顿格亚尔著《新编尼泊尔史》记载了如下史实可以与编年史所记相印证。“阿姆苏·瓦尔马（即把女儿嫁给松赞冈布的执政者，一般藏文史料把他叫做 འཇམ་དཔལ་འཇམ་པལ་ 王）。死后由希瓦德瓦一世的儿子乌达亚·德瓦二世继位，但被他弟弟德鲁巴·德瓦废黜。乌达亚·德瓦二世被放逐出国，便到西藏去避难。德鲁巴·德瓦虽然在马纳格里哈的王位上，但行政大权却在—个阿维尔王朝的首长吉斯奴·笈多手里。”“在吉斯奴·笈多之后，阿姆苏·瓦尔马的一个后裔被立为王。但是实权却在吉斯奴·笈多的儿子毗湿奴·笈多手中”“大约在公元640到642年间，希瓦·德瓦一世的孙子乌达亚·德瓦二世的儿子纳伦德拉·德瓦（Narendra deva）在西藏国王松赞冈布的帮助下……打败了毗湿奴·笈多，恢复了他祖先传下的王位”。

ན་རི་བ་བ བལ་པོ་འཁོར་པོ་ཞི་ག

泥婆罗王。即上条注释中的纳伦德拉·德瓦 (Narendra deva)，亦即《旧唐书》的“那陵提婆”。《旧唐书》卷一百九十八泥婆罗传记：“那陵提婆之父，为其叔父所篡，那陵提婆逃难于外，吐蕃因而纳焉，克复其位，遂羁属吐蕃。贞观中卫尉丞李义表往使天竺，途经其国，那陵提婆见之大喜，与义表同出观阿耨婆娑池。”李义表出使天竺，时在贞观十五年，即公元641年。唐书、新编尼泊尔史与吐蕃编年史对这一情况所记相符。

မြတ်နိုးစွာ နှစ်ခြိုက်စွာ နှစ်ခြိုက်စွာ နှစ်ခြိုက်စွာ

[illegible]

གནག་ནད ལྷགས་ནད། 牛瘟、兽疫、瘟疫。

འཇམ་དཔལ་འཇམ་དཔལ་ རྒྱལ་པོ། 原义为雄长，引申义为国王。

坝松赞，即松赞冈布。《旧唐书》

称之为**弃宗弄**。《新唐书》称之为**弃宗弄赞**或**弃苏农**。《通典》

称奔苏农赞。

འག་སྤྱི་ཤར་ འང་ཁྱང་གི་ཇི་ཙཱ་ཞིག

象雄酋长（见《敦煌吐蕃历史文书》诸侯世系部分，巴书80页）。

འང་ཁྱང་ ས་གནས་དྲི་དྲིང་མངའ་ནས་དང་ཤང་ཤང་གི་ས་ཁུལ་ཡིན་པ་རེད།

象雄。似为汉文史料中的“羊同”。《唐会要》卷九九大羊同国条云“大羊同，东接吐蕃，西接小羊同，北直于阗，东西千里，胜兵八九万，辫发氍毹，畜牧为业。……”又《通鑑》6389页“羊同”下注。宋祁载刘元鼎之言曰：黄河上流，由洪济桥西南行二千里，水益狭，春可涉，秋夏乃胜舟，其南三百里，三山中高而四下，曰紫山，直大羊同国，古所谓昆崙者也。虜曰闷摩黎山，东距长安五千里，河源出其间。”从上述地理位置看，大羊同似指昆崙山以南的藏北高原，即 ཤང་ཤང་ 地区。小羊同在大羊同之西，则为今天的阿里地区。泛指羊同包括今阿里和藏北。晚期藏文史料中的 འང་ཁྱང་ 一般指今阿里扎达县一带，唐代范围要大得多。《唐会要》还记大羊同“至贞观末为吐蕃所灭，分其部众，散之部落地”。《旧唐书》吐蕃传记：“弄赞弱冠嗣位，……其邻国羊同及诸羌并宾伏之”《敦煌吐蕃历史文书》传记部分详细记载了松赞干布灭象雄的经过（见巴书115页—117页），编年史也记松赞干布时期灭象雄。从事件看，象雄也似为羊同。从语音看，འང་ 与“羊”可以对应，但 ཤང་ 与“同”不对应。当时汉语西北方音“同”读[tɔŋ]（见罗常培《唐五代西北方音》内之“大乘中宗见解”一文之藏文注音），有人推测“羊同”为 ཤང་ཤང་ 的对音，当时藏语是否已出现 ཤང་ཤང་ 一词，待考。“编年史”中有五处出现 ཤང་རྒྱལ་ （北方）一词，可能指的是今天的 ཤང་ཤང་ 一带。

རང་ལ་སྤྱི་བྱུག་ མི་སེར་བྱེད་དྲ་འཇུག་པ།

使其成为属民，使其臣服。

དགྲུང་དྲ་གསེགས་ ཤེ་བ། (ཞེ་སེ་ཆེག་)

升天，死（敬语）。

འགྲོས་ འཇམ་ཐང་བྱས་ཏེ་མཉམ་དྲ་འཇུག་པ།

同居，共同生活。

1650年

ཐུས་ མེས་པ།

祖父，祖先。

ཕྱིང་འོ་ཕྱིང་འོ དེང་རུང་ཐུས་ཞན་ཡིན།

今琼结县。《文书》传记部分记载“མཁར་ཕྱིང་འོ་ཐུས་ཅེ་ན་ནི་

ཐུས་ཐུས་བྱ་སྤྱི་གཅིག་ས་འཇུག་ས་”

(巴书102页)

说明松赞冈布祖父达布聂西时代就已在琼瓦达孜建堡居住。《通典》卷一百九十记载“隋开皇中，其主论赞率弄赞都督何西匹播城已五十年矣。”据《文书》赞普世系，松赞冈布之父为 ཐུན་འཇམ་ན་ཐུང་ན་མ་，
(见巴书82页)，即论赞率弄赞。“匹播”二字可能为 ཕྱིང་འོ་之对音。

དེང་ཁང་ སྤྱི་ཕྱིང་རྫོང་གི་ཁང་།

灵堂。

མཐུད་མཐུད་ གསང་འོ་བྱས་ཏེ་རྫོང་གི་བ།

秘疾，秘密停灵。

ཐུན་ = དཔན་པ།

孙。

ཁྱི་མང་ཐུན་མང་ཅན་མ་ ཁྱི་མང་ཐུན་

ཐུང་འཇམ་ན་ཐུས་པའི་ཆ་པའི་མིང་།

从芒伦芒赞。松赞冈布之孙。公元650年起执政，卒于676

年。《通典》称乞黎拔布。

མེད་ཀེ་མེད་ཀྱང་། ས་ཆའི་མིང་།

地名。

2.651年

ॐ नमः शिवाय ~ ॐ नमः शिवाय नमः शिवाय ~ ॐ नमः शिवाय नमः शिवाय ~ ॐ नमः शिवाय

ཤན་ཁོངས་པ་དེ་ཆེན་ཆུས་མཆོར་ཕྱ་དགོན་པ་ཡོད་ས་དེ་ཡིན།

地名。今堆龙德庆县德庆区粗扑寺所在地。粗扑寺前面的石碑记载该地原为 ཉམ་ཁྱུང་གི་རྩེ།。

མ་དང་ད་བཏང་ ~ མདད་བཏང་ མདངས་བཏང་བཟུང་མ་གདུང་མཆོད་པ།

祭奠、祭祀。《白史》引用《文书》的这一段材料时，将 𐰋𐰺𐰽𐰺𐰍 𐰋𐰺𐰽𐰺𐰍 都写成 𐰋𐰺𐰽𐰺𐰍𐰋𐰺𐰽𐰺𐰍，并在一处注明 为 𐰋𐰺𐰽𐰺𐰍𐰋𐰺𐰽𐰺𐰍。

“祭奠、祭祀”。但 མདད 不是 མདངས 的误写。吐蕃时期确有此词。新疆出土的一片木简上有这么一段话 “ མདད་དང་འདྲ་མཉམ་པའི་(ཁྱི)ན་
རྩ་ཡང་ལག་ཁྱེད་མན་ཆད་ལ་དྲག་ཏུ་གཞིག་ལ་དབུལ་སྒྲང་དྲག་ལས་(མ)འཁྱེད་གྲན་
……” (见 Tibetan literary Texts and Documents concerning Chinese Turkestan) II,

3.652年

$$a \cdot b = b \cdot a$$

大论 大相(吐蕃王朝中赞普以下的主持政务的首席官员)

၂၅၀ နေ့စဉ် ဝတ်ရန် နိမိတ်

可能是一部落名。疑为今珞巴。

ॐ नमः शिवाय ॥ ॐ नमः शिवाय ॥ ॐ नमः शिवाय ॥

疑为一部落名。

འགྲུག 《 དེབ་དཀར་ 》ལས་ཆེག་དེ་འབངས་སུ་འགྲུག་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་
པར་བཤད།

《白史》注为“使其臣服，招抚，降服”

4653年

གཡག ས་ཆའི་མིང་།

地名。从662年记事中的 སྐང་གཡག 来看，其地似在工
布地区。

གནག་ཁིངས་འདྲུབ་ ག་ཁལ་ཆེན་པོ་འདྲུབ་པ། (《 དེབ་དཀར་ 》)

定肉税，定牛腿税(《白史》註)。

དང་གྲུལ་མང་པོ་ཞིང་། ~ དང་གྲུལ་ སྐྱོན་པོ་ཞིག

一论布名。《贤者喜宴》记此人曾被作为使者与禄东赞同去长安
迎请文成公主。

ཕྱིང་རྒྱལ་འགྲུལ་ ཕྱིང་ཟེར་བ་ནི་ཡར་འགྲུལ་པ། རྒྱལ་ཟེར་བ་ནི་ཆུར་འདུས་པ།
ཞིང་གྱི་ཕྱིང་རྒྱལ་འགྲུལ་པ་……

ཟེར་བ་དེ་ཞིང་གི་ཁལ་འདུས་པར་ཟེར།

ཕྱིང་ 指散发出去， རྒྱལ་ 指收进来， ཞིང་གྱི་ཕྱིང་རྒྱལ་འགྲུལ་ 是指收
农田赋税的意思。

ར་སང་ཞིང་ ཞང་ཞུང་གི་ཞིང་པོ་ཞིག་ཡིན་ཆལ་འདུག

似为象雄之酋长。《敦煌文书》中有数处提到 ར་སང་ཞིང་

诸侯世系中提到 ཞུང་པོ་ར་སང་ཞིང་ 为象雄酋长 ཞིག་སྟེ་ཤར་

时期之论布(见巴书80页)此处以及671年678年记事中之

ར་སང་ཞིང་ 其身份似为酋长(因谓其论布为 རིང་ལྷག་ཏུ ，且

吐蕃以公主妻之)。འབྲུག་སྐྱོད་ཀྱིས 在644年为松赞干布所灭。

可能在 འབྲུག་སྐྱོད་ཀྱིས 被灭后, རྩ་སང་ཇི 被立为象雄酋长。

རིང་ལྷག་ཏུ མེད་མིང་།

人名(见上注)。

(ཞིང་གི) མེད་ཆེན་དབང་ད དབང་ད = ལྷ་པོ།

མེད་འབྲུག་ལྷ་ས་པ།(《དེང་དཀར་》)

《白史》注为“进行贸易交换”(这里的 ཞིང་, 一种理解是田地, 一种理解是农产品, 似指以吐蕃本部之农产品与象雄之牧产品进行交换。)

མངའ་ ལྷ་པོ་དང་གྲི་ས་པ། ལྷ་ས་གྲི་པོ་དང་ལྷ་ས་པོ་དང་ལྷ་ས་པོ་དང་། ལྷ་ས་

འགར་མངའ་དཔོན་ལ་གྲི་པོ་དང་ལྷ་ས་པོ་དང་ལྷ་ས་པོ་དང་།

“岸”。吐蕃时期的地方行政区划单位(མངའ་ 的范围有多大, 没有详细材料说明。大致是在 5 以下, 此后来的 ཇིང་ 要大), 有时亦指管理“岸”这一级地方行政机构的官员, 即指 མངའ་དཔོན་。

ལྷ་པོ་གྲི་པོ་ཆེན་མངའ་ཆེད མངའ་དཔོན་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ལྷ་པོ་གྲི་པོ་ཆེན་མངའ་ས་

སྐྱོད་ཀྱི་ཞིང་ལྷ་པོ་དང་ལྷ་ས་པོ་དང་ལྷ་ས་པོ་དང་ལྷ་ས་པོ་དང་།

一岸本名。松赞冈布时曾派他出使象雄, 去看望松赞冈布嫁给象雄酋长的妹妹(见《敦煌文书》传记部分, 巴书115页)。

མངའ་སྐྱོད་ དེ་ལྟ་མཆོད་ལྷ་པོ་ཆེན་པོ་དང་མངའ་སྐྱོད་པོ་དང་ལྷ་པོ་ཆེན་པོ་དང་ལྷ་པོ་ཆེན་པོ་དང་།
ལྷ་པོ་ཆེན་པོ་དང་ལྷ་པོ་ཆེན་པོ་དང་ལྷ་པོ་ཆེན་པོ་དང་།

今青海省境，青海湖西南和黄河以西一带。

ཀམ་ཁྱི་ཐུང་བྱེ་རང་ལ་ མེར་མེར་།

人名。

ཐོང་བྱེ དགུ་ཤ་ལེན་པར་ཡོང་མཁུ་གྱི་མི།

前来复仇者。

ཤ་ཀྱེར = ཤ་ཀྱེར། དགུ་ཤ་ལེན་པ། (《དབང་པོ་ལྟུང་པོ་》)

复仇，报仇(《白史》)。

གཅིག = གཅིག

一。

5.654年

མང་པུ་སྤུལ་མཛོང་ མ་ཅའི་མིང་།

地名。

མྱོད་གཡང་ “མྱོད་དང་ལལ་པ”(《དབང་པོ་ལྟུང་པོ་》) “མྱོད་ནི་འདུལ་པ་དང་ཆེན་
དམག་གི་ལས་བྱེད་པའི་མིང་སྟེ་ གཡང་དམ་ཁྲིང་ཞེས་པ་.....
འདུལ་པ་ལས་བྱེད་གྱི་མིང་ཡིན་པ།” (《མཁུ་པ་ལེན་པའི་དགུ་ཤ་ལེན་པོ་》)

《白史》解释为“武士与平民”，《贤者喜宴》的解释是：“果”是平民中的最上层，是从事军事职业者的称呼，“庸”或“坑”是从事平民事务的人的称呼”。由此看来，“果”是平民中的上层是武士，“庸”则为平民中的下层奴隶。

□□□ 恐为唐书“大调集”之意。《新唐书》南诏传记“……

ཨོཾ་ས་ཨཁོ་འགྲི ཞིང་བསྐྱེད་བྱེད་པ

6.655年

$$\frac{1}{2} = \frac{1}{2}$$

འཕོར་དྲི ས་ཆའི་མིང་།

地名

$\square\Gamma\Delta \cdot \text{त्रि०} = \square\Gamma\Delta \cdot \text{त्रि०} \mid$

法律。

7.656年

གཅེས ས་ཆ་འི་མིང་།

地名。

མེད་ ས་ཀའི་མིང་།

地名。

$$A \cdot B \cdot C \cdot D = A \cdot B \cdot C \cdot D \cdot E$$

定肉稅。

8.657年

མྱེང་པུང་ ས་ཆའི་མིང་ལྟ། དྲང་འདམ་གྱུང་ཞན་ཁོང་ས་མྱེང་ཁྱོང་ཆས་
 དེན་ནམ་རྩ་མ།

地名，疑为今当雄县之宁中区。

གཡེ་ཐལ་ཁ་གོང་། ས་ཆའི་མིང་།

地名。

9.658年

མཆིས་སྐྱོད་སྐྱོད་ ས་ཆའི་མིང་།

地名。

མཆིས་ (1) ཡོད་པ་དང་འདྲེན་པ་ 有，在 (2) མཆི་ཁ་(འདས་པ་)

去，走(过去时)

10.659年

ཐུགས་ ས་ཆའི་མིང་།

地名

ག་ར་ ཆལ་ཞིག་

鹿园(王宫驻扎之林园)。

འ་ཞ་ ཐུང་མི་རྒྱལ་ས་ཤིག་ཡིན་སྟེ། ཏང་མཆི་ཐུན་ཞིང་ཆེན་གྱི་དགྲིལ་

ཐལ་ལ་གནས་ཡོད།

古代民族名。汉文史料称做吐谷浑或吐浑，唐初，居住在今青海省腹地。

མཆི་ནག་སྤང་རྩ་ ས་ཆའི་མིང་།

今青海托素湖藏语为 ཐོང་གི་མཆི་ནག་མ་ (见青海民族学院编《青藏高原地名》)。疑为该地。

མེུ་དེན་པ་ ཐུང་དམག་དཔོན་ཞིག་

唐大将苏定方。《通鑑》记此年(显庆四年十一月)“思结俟斤都曼帅疏勒、朱俱般、渴般陀三国反，击破于阗，癸亥，以左骁卫大将军苏定方为安抚大使以讨之”从编年史659年记事来看，苏定方

在赴于阗途中与吐蕃军队相遇于 མཚོ་ནག་གི་རྒྱུ་ ，并且交战。最后吐蕃军以八万败于唐军一千。“苏定方”三字按“切韵”构拟，中古读音为〔so d'ieŋ pfiwa〕与古藏文读音很接近。

ཀོལ་ཐངས་འགྲེ བན་ཚུན་དམག་འཁོར་བྱས་པ།

交战

ཏུགས་ བས་ཉེས་བྱང་བ།

被打败，败于。

11.660年

མཁའ་ཏུ་(ཏུ) དཔལ་གྱི་མིང་།

地区名。墨竹（今墨竹工卡一带）。

॥ ५॥ न. क. र. की. ॥

地名。

12661年

ସଂଗ୍ରହ = ସଂ

鸡。

13.662年

ਸ੍ਰੀ. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ

所_レ指工布地区。^{ᠠᠨᠤᠨᠠ} 为其中一地名。

$$R_{\text{eff}} = R_{\text{eff}}$$

停留，滞留，暂住。

५. प्रत्यक्षः सः कश्चिद्विदः ।

地名。在象雄（亦即在今阿里）境内。

མཁེས་པ་འགྲེས་ ~ མཁེས་པ་འགྲེས་ མཁེས་པ་འཇི་དགའ་རྩོན་ལས་ཁོས་སུ་ཁོད་མུ་

[illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

པ། མཐུང་གི་མི་ལྷོ་ཁོང་དང་མང་ཁོང་དྲ་མཐུང་པ། ཞང་མཐུང་ལོན་.....

བཅས་ཀྱི་དབང་གི་འདན་ས་འཛིན་པ། དངའ་སྡེ་གཞུག་གྱིས་མཐའ་ས་ཁྲོ་.....

ཡུང་བ་ཤེཾ་ཚྭ་བཅུ་གཟེ་དྲེ་རྒྱལ་ཤོད་དྲ་དྲ་ལག་ལེན་བཟུང་བའི་བྲ་གཞག་གི་

ཕྱགས་ཀྱི་གྲུ་། མཁོས་སམ་མགོས་ལྷ་པ་ལྟེ་ཁོས་དང་འདྲ་པ་ཡིན་ནམ་ལོ་།

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय । नमो भगवते वासुदेवाय । नमो भगवते वासुदेवाय ।

此词含义似与《贤者喜宴》之 རྒྱལ་ (或 རྒྱལ་) 相似。 རྒྱལ་ 指松赞冈布为奠定西藏奴隶制度时施行的一套政治措施。包括划分五如，分封奴隶主以十八块领地，置六十一军事千部，划分奴隶等级，使三舅一相掌理中央议事会，设置三支戍边军队等六大项，细分为三十六项。《白史》注 རྒྱལ་ རྒྱལ་ 为“管理之意。 རྒྱལ་ རྒྱལ་ 在“编年史”中出现过十六次，多半用于被吐蕃征服的外族领土如象雄，吐谷浑等地名后面，似为“施政，治理，视察”之意。有人认为与前面的 རྒྱལ་ རྒྱལ་ “大调集”同义（见付师仲所译“白史”注释）。

14663年

མུ་མ་ཐོང་ ས་ཆའི་མིང་།

地名。

15664年

བྱང་རྩལ་ བྱང་ཕྱག་ས།

北方。

16665年

ཕྱི་ལྷོ་ ཡལ་གྱི་མིང་།

地区名。

ལུ་ནག་ ས་ཆའི་མིང་།

地名。

17666年

ཐུང་མ་ གྲུ་བྱ།

后部，后面（见达氏词典）。

འཁོར་དྲུག་ = འཁོར་པ།

返，回来。

བྱང་ཕྱག་ གཉན་འབྲས་གྱི་ན་ཆ། (《དེའོ་དཀར་》)

瘰癧（颈淋巴结结核）。

18667年

འོ་མ་ཐོང་ ས་ཆའི་མིང་།

地名。

རྩལ་ལྷོ་ ས་ཆའི་མིང་།

地名。

19668年

ཐིང་མ་ཐོང་ 见670年之 ཐིང་མ་ཐོང་ 条。